

БЕЛАРУСЬ НА СТАРАЖЫТНЫХ КАРТАХ

ТАПАГРАФІЧНАЯ КАРТА ЗАХОДНЯЙ РАСІІ (БЕЛАРУСІ). 1866 — 1912.
“Трохвярстоўка”. М 1:126000

ПУХАВІЧЫ І ВАКОЛІЦЫ

Старажытная зямля крывічоў, на якой размешчана мястэчка Пухавічы і іншыя населеныя пункты ў яго ваколіцах, у мінулым была даволі глухім кутком беларускага Палесся. Адчувальныя змены ў краі адбыліся пасля штучнага асушэння балот, праведзенага ў XIX ст., у выніку чаго яны ператварыліся ў вельмі ўрадлівыя ворныя землі і выдатныя сенажаці. Не меншы ўплыў на жыццё ў гэтай мясцовасці аказала будаўніцтва Лібава-Роменскай чыгункі ў канцы XIX ст. (з мэтай перапраўкі земляробчых грузаў да Балтыйскага мора), якая перасякла тэрыторыю з паўночнага захаду на паўднёвы ўсход. Менавіта поблізу чыгункі знаходзілася большасць населеных пунктаў, некаторыя сталі даволі значымі станцыямі, дзе грузілася вялікая колькасць лесаматэрыялаў і збожжа. Перапраўляліся яны, а таксама іншыя прадметы гандлю, не толькі па чыгунцы, але і па раках, што працякаюць ў гэтым краі. Гэта Свіслач і яе прытокі Цітаўка і Талька. Яны не былі суднаходнымі, аднак грузы сплаўляліся на плытках і лодках. Насельніцтва займалася земляробствам, ляснымі промысламі, гандлем.

АРЭШКАВІЧЫ (Орешковичи, Orzeszkowice) — вёска Ігуменскага павета Мінскай губерні на левым беразе Свіслачы пры ўпадзенні ў яе Талькі, мясцовасць ізіўная і глухая. Пад такой жа назвай у Ігуменскім павеце тры фальваркі.

БАРАВАЯ СЛАБАДА (Боровая Слобода, Słoboda Borowa) — вёска Ігуменскага павета Мінскай губерні на рацэ Цітаўка, 102 двары, 672 жыхары, капліца.

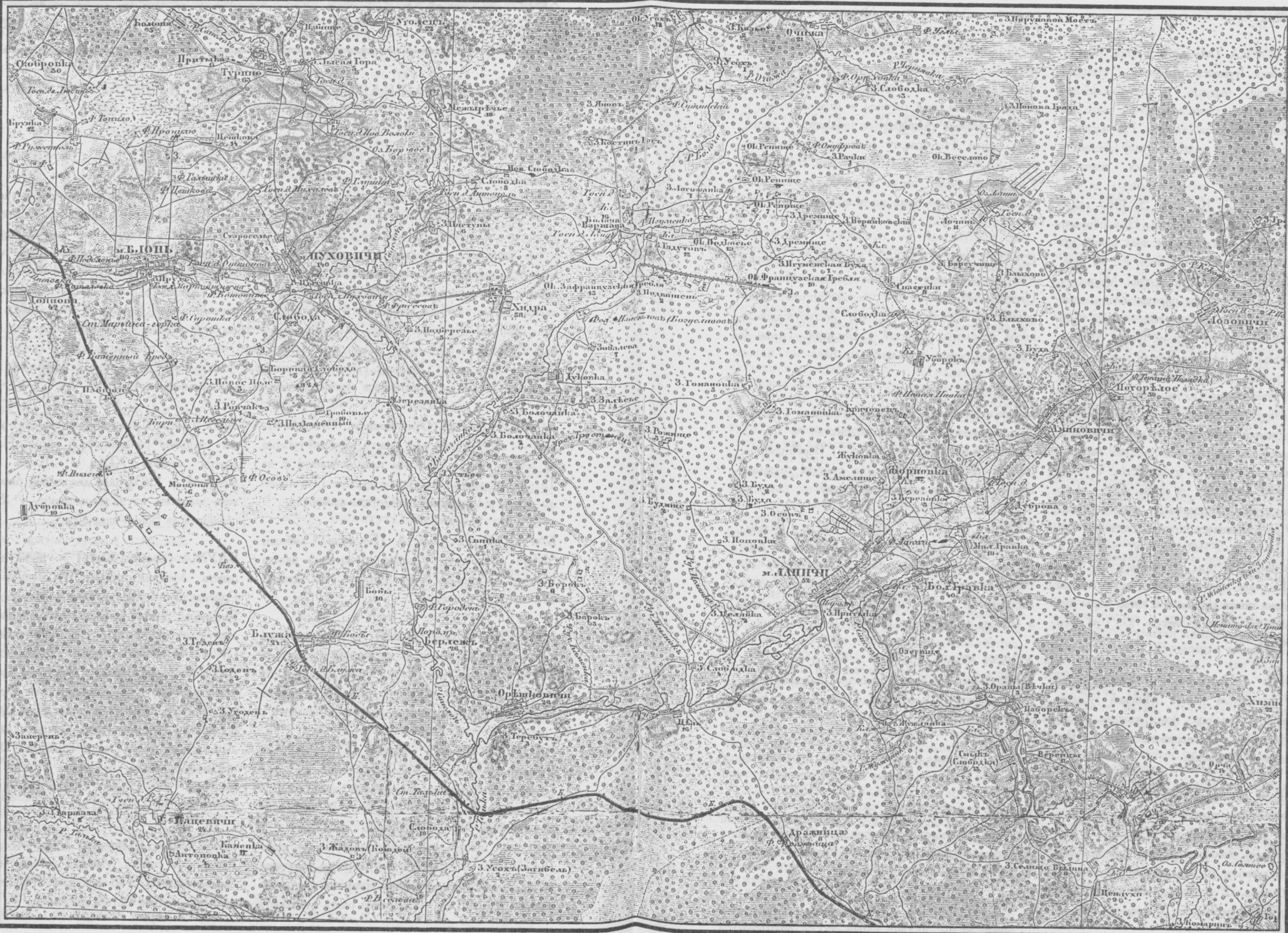
БЕРЛЕЖ (Берлеж, Berleż) — вёска на рацэ Свіслач у глухой палескай мясцовасці Ігуменскага павета Мінскай губерні. Ад вёскі па рацэ на лодках перавозілі дэгаць і смалу, а на малых плытках — будаўнічы лес да мястэчка Свіслач.

БЛОНЬ (Блонь, Błoń) — мястэчка Ігуменскага павета Мінскай губерні на рацэ Цітаўка на 39-вярстовай паштовай дарозе ў павятовы горад Ігумен, 86 двароў, 776 жыхароў, праваслаўная Троіцкая царква, пабудаваная ў 1821 годзе, касцёл, узведзены ў 1747 годзе, школа, кірмашы на Сёмуху і 8 верасня, вадыяны млын. З мястэчкам звязаны ўспаміны пра пагулярнага ў XVIII ст. у Польшчы паэта і вядомага

саўіта Юзафа Бака, які ўладкаваў тут у 1745 годзе саўзкую радзэнцёўку і місію. На пачатку другой паловы XIX ст. Блонь належала Асоўскім, у 1863 годзе дзяржавай была накладзена забарона на яе карыстанне, у 1868 годзе перайшла да Боич-Асмалюскіх.

БЛУЖА (Блужа, Błuże) — вёска Ігуменскага павета Мінскай губерні і станцыя Лібава-Роменскай чыгункі. Назва паходзіць ад слова “блудзіць”, і гэта невывпадкава, бо знаходзілася яна ў самым глухім месцы Ігуменскага павета. Пасля асушэння балот атрымаліся вельмі ўрадлівыя ворныя землі і выдатныя сенажаці. У блужскіх балотах бярэ пачатак рака Талька, прыток Свіслачы. Вёска належала Завадскім, затым перайшла Свентаржыцкім. Сяліне драгі ліпавае лыка, палы з яго лапці і рагожы. Яны былі прадметам гандлю не толькі ў краі, але праз Стоўбцы па Нёмане дастаўляліся нават у Польшчу. Гандлявалі ім яўрэі.

ДАЙНОВА (Дайнова, Dajnowa) — вёска Ігуменскага павета Мінскай губерні на правым беразе Цітаўкі, 576 жыхароў. Належала Буржыйскім, затым Ратынскім, пасля — Круцкім.

Зямля ўрадлівая. Выдатныя сенажаці.

МАР'ІНА ГОРКА (Марына Горка, Mary-Góra) — вёска Ігуменскага павета і станцыя Лібава-Роменскай чыгунікі. 2 праваслаўныя царквы, земская і сельскагаспадарчая школа з узорнай фермай, паштова станцыя. На чыгуначнай станцыі груззілі да мільёна пудоў лясных і часткова хлебных грузаў. Вёска спачатку належала Буржынскім, затым перайшла да Ратынскіх, пасля — да Крупскіх. У 1863 годзе стала ўласнасцю міністра Макава. Пра Мар'іну Горку захавалася шмат паданняў, якія адносяцца да XVI ст. і звязаны са з'яўленнем тут на гары цудоўдзейнай іконы прасвятой Дзевы Марыі, у гонар чаго была пабудавана царква. Гэта і дало назву вёсцы. Паводле другога падання, на гары была пабудавана капліца адным цяжка хворым мясцовым жыхаром па волі Божай Маці, якую ён убачыў у сне, і яму было паслана выздараўленне. Няверуючыя людзі некалькі разоў знішчалі капліцу, але ікона кожны раз заставалася непашкоджанай, што яшчэ больш умацоўвала веру праваслаўных людзей. У час уніі капліца была ўласнасцю вуніяцкага духавенства, а пасля скасавання вуніі вярнулася да праваслаўя, і да яе стала сцякацца вялікая колькасць людзей. Богаслужэнне ў ёй адбывалася кожную нядзелю, калі надыходзіў маладзік ("маладзіковую нядзелю"). Пасля знішчэння капліцы напалеонаўскай гвардыяй у 1812 годзе праз два гады на яе месцы была ўзведзена новая царква, і з гэтай пары яна стала вядомай не толькі ва ўездзе, але і ва ўсёй Мінскай губерні.

ПАДБЛОНЬ (Подблонь, Podblon) — фальварак Ігуменскага павета Мінскай губерні. Вадзяны млын, піцейны дом, кожны месяц кірмаш. Належала Буржынскім, затым Ратынскім, пасля — Крупскім.

ПУХАВІЧЫ (Пуховичи, Puchowicze) — мястэчка Ігуменскага павета Мінскай губерні на рацэ Свіслач пры ўпадзенні ў яе Цітаўкі. 73 двары, 860 жыхароў, валасная ўправа, праваслаўная царква, пабудаваная ў 1841 годзе, 3 сінагогі, кірмашы, базары, 2 бровары, 2 лавак, каля мястэчка паромная пераправа. У канцы XVIII —

пачатку XIX ст. Пухавічы належалі Сулістроўскім, затым Фрыберсам і Эсткам, пасля іх частка маёнтка перайшла Вальковічам. У мястэчку жмлі пераважна лўрэ, якія займаліся дробязным гандлем. Навакольныя сяліне выраблялі калёсы, сані, рагожы з ліпавага лыка, а таксама розныя гаспадарчыя прылады з ясеня, дуба, асіны. На працягу года ў мястэчку праводзіліся 4 кірмашы: 2 лютага, 9 мая, 6 снежня і ў 10-ю нядзелю пасля Вялікадзя. Галоўным прадметам гандлю была жывёла і лясныя вырабы.

СЛАБОДКА (Слободка, Słobódka) — вёска Ігуменскага павета Мінскай губерні. На рацэ Цітаўка, 21 двор, 171 жыхар, праваслаўная царква. Слабодка — даволі распаўсюджаная назва населеных пунктаў у Беларусі. Толькі ў Ігуменскім павеце іх было больш 10.

ТАЛЬКА (Талька, Talka) — вёска Ігуменскага павета Мінскай губерні і станцыя Лібава-Роменскай чыгунікі, чацвёртая па ліку ад Мінска паміж Мар'інай Горкай і Вярэйцамі, на рацэ з такой жа назвай. На станцыі груззілася звыш 700 тыс. пудоў лясных грузаў.

ТУРЫН (Туринь, Turyn) — вёска і фальварак Ігуменскага павета Мінскай губерні на рацэ Свіслач. Фальварак належаў Сулістроўскім, затым Эсткам. У маёнтку каля 900 дзесяцін добра апрацаванай зямлі, сенакосы, млыны. Гэта адзін з лепшых фальваркаў у павеце.

УСОХІ (Усохи, Usochy) — вёска Ігуменскага павета Мінскай губерні, шляхецкі акалодак, уласнасць шляхцічаў Быкоўскіх, Падскібонічаў, Кунцівічаў, Паланевічаў.

Талька — правы прыток Свіслачы, бярэ пачатак каля вёскі Блужа, даўжыня каля 23 вёрст.

Цітаўка — прыток Свіслачы, бярэ пачатак у цітаўскіх і бусакоўскіх балотах, плыве міма вёсак Навасёлкі, Блоні і за апошняя, праз 4 вярсты, пад м.Пухавічы ўпадае ў Свіслач.

Падрыхтавала М.Сокал